

Beslutningsforslag nr. **B 70**

Folketinget 2016-17

Fremsat den 10. februar 2017 af Susanne Eilersen (DF), Morten Marinus (DF), Jakob Sølvhøj (EL), Finn Sørensen (EL), Kirsten Normann Andersen (SF) og Jacob Mark (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om kommunale og regionale valg

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af indeværende folketingsår at fremsætte forslag til lov om ændring af lov om kommunale og regionale valg, således at d'Hondts fordelingsmetode erstattes af største brøks metode i forbindelse med mandatfordelingen ved kommunal- og regionsrådsvalg.

Bemærkninger til forslaget

Teksten til beslutningsforslaget er en uændret genfremsættelse af beslutningsforslag nr. B 14 fra Folketingsåret 2013-14 fremsat af Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Enhedslisten. Bemærkningerne er ændret i forhold til B 14.

Forslagsstillerne ønsker, at mandatfordelingsmetoden ved kommunale og regionale valg ændres, således at største brøks metode fremover erstatter d'Hondts metode. Den nuværende fordelingsmetode ved lokalvalg, d'Hondts metode, har en tendens til at favorisere de største partier på bekostning af de mindre partier og lister, der stiller op ved valgene. Ved valg til Folketinget fordeles tillægsmandaterne efter største brøks metode. Fordelingen af tillægsmandater udgør dermed resultatet på landsplan, således at partierne opnår det antal mandater, der svarer til deres andel af stemmer.

Ved d'Hondts metode fordeles mandaterne et efter et. Ved største brøks metode fordeles mandater efter, hvor mange stemmer partierne har fået. De nærmere regler vedrørende opgørelse af stemmer i forbindelse med folketingsvalg fremgår af bekendtgørelse af lov om valg til Folketinget, LBK nr. 416 af 12. maj 2016. Reglerne for mandatfordelingen ved lokalvalg fremgår af bekendtgørelse af lov om kommunale og regionale valg, LBK nr. 363 af 2. april 2014. Formålet med beslutningsforslaget er således i videst muligt omfang at opnå fuld forholdsmæssig repræsentation i forbindelse med lokalvalg, således at ingen partier, lister eller valgforbund opnår flere mandater end det antal, stemmetallet berettiger til.

Største brøk

Her er et eksempel på fordeling af mandater efter største brøks metode: Hvis der skal fordeles 11 mandater og der skal 10 stemmer til et mandat og tre partier (A, B og C) har fået henholdsvis 90, 12 og 8 stemmer, fordeles de første 10 mandater med 9 til A og 1 mandat til B. Tilbage er 1 mandat som tildeles C, fordi parti C med 8 stemmer har den største brøk (se tabel 1) og dermed er tættere på det resterende mandat end parti B, som kun har 2 stemmer tilovers, og parti A, der slet ikke har nogen. Metoden kaldes største brøks metode, fordi man fordeles mandaterne ved at dividere partiernes stemmetal med det antal stemmer, der skal til for at få et mandat. Det parti, der har den største brøk, når de hele mandater er fordelt, får det ekstra mandat. I dette eksempel var det parti C.

Tabel 1

Parti	Mandatfordeling uafundet – største brøks metode	Mandatfordeling – største brøks metode	Mandatfordeling – d'Hondts metode
A	$90 / 10 = 9,0$	9	10
B	$12 / 10 = 1,2$	1	1
C	$8 / 10 = 0,8$	1	0

d'Hondts metode

d'Hondts metode har været anvendt ved kommunalvalg siden 1909. Den anvendes endvidere ved regionsrådsvalg, europaparlamentsvalg og menighedsrådsvalg. Tidligere blev den også anvendt ved amtsrådsvalg. Her er et eksempel på fordeling af mandater efter d'Hondts metode: Ved denne metode fordeles mandaterne et efter et. Det første mandat går til partiet med det højeste stemmetal. I ovenstående tilfælde er det parti A. Inden man fordeles næste mandat, deler man A's stemmetal med to ($90 / 2 = 45$). Med 45 stemmer får A også det andet mandat. Det tredje mandat går også til A ($90 / 3 = 30$). Det gør det fjerde ($90 / 4 = 22,5$), det femte ($90 / 5 = 18$), det sjette ($90 / 6 = 15$) og det syvende også ($90 / 7 = 12,9$). Med 12 stemmer får parti B det ottende mandat ($12 / 1 = 12$). Det niende mandat går til A ($90 / 8 = 11,25$). Det gør det tiende og ellefte mandat også – ($90 / 9 = 10$) og ($90 / 10 = 9$). Havde der været flere mandater, havde A også fået det tolvte mandat ($90 / 11 = 8,18$). Parti C ville først have fået et eventuelt trettende mandat ($8 / 1 = 8$).

Kommunalvalget 2013

Brugen af d'Hondts fordelingsmetode har medført, at ét parti har sikret sig absolut flertal flere steder i landet i forbindelse med diverse kommunalvalg, på trods af at det pågældende parti har fået under halvdelen af de afgivne stemmer. Ved det seneste kommunalvalg i 2013 var dette eksempelvis tilfældet i Billund Kommune, Brøndby Kommune og Ishøj Kommune. Efter anmodning fra MF Susanne Eilersen har social- indenrigsministeren foretaget en beregning af, hvorledes mandatfordelingen i en række kommuner ville have set ud, hvis største brøks metode var blevet anvendt i stedet for d'Hondts fordelingsmetode. Nedenfor er givet et par eksempler på den uretfærdige fordeling af mandater, som d'Hondts metode medfører i forhold til største brøks metode. Alle nedenstående mandattal stammer fra social- og indenrigsministerens besvarelse af SOU alm. del – spørgsmål 56.

Eksempel 1: Billund Kommune

I Billund Kommune opnåede Venstre 13 mandater. Største brøks metode ville have givet partiet 12 mandater. Kommunens byråd har 25 pladser. Venstre fik således ikke blot et mandat for meget set i forhold til stemmetallet. Partiet opnåede flertal, på trods af at man fik under halvdelen af stemmerne. SF blev ikke repræsenteret i byrådet, men ville have fået et mandat ved brug af største brøks metode. Dansk Folkeparti fik 2 mandater, men ville have fået 3 med største brøks metode.

Eksempel 2: Brøndby Kommune

I Brøndby Kommune fik Socialdemokratiet 10 mandater ved valget. Med største brøks metode ville partiet kun have fået 8. Brøndby Kommunes byråd har 19 pladser. Socialdemokratiet opnåede således et flertal af pladserne med et

mindretal af stemmerne. Radikale Venstre, Det Konservative Folkeparti og Demokratiske Socialister opnåede ingen repræsentation, men ville alle have fået et mandat, hvis største brøks metode havde været anvendt. Dansk Folkeparti fik 4 mandater, men ville kun have fået 3 ved anvendelse af største brøks metode.

Eksempel 3: Ishøj Kommune

I Ishøj Kommune fik Socialdemokraterne 11 mandater. Største brøks metode ville blot have givet partiet 9 mandater. Der er 19 pladser i byrådet, så dette er endnu et eksempel på, at et parti har opnået et flertal af pladserne i byrådet, selv om det havde fået under halvdelen af stemmerne. Radikale Venstre og Det Konservative Folkeparti ville begge have fået et mandat ved brug af største brøks metode, men opnåede altså ikke repræsentation i byrådet ved valget.

Afsluttende bemærkninger

Det fremgår meget tydeligt af valgresultatet i ovenstående kommuner, at når d'Hondts fordelingsmetode benyttes til at fordele mandater ved et valg, favoriseres de største partier. I alle ovenstående tilfælde er det kommunens mindste partier, der må afgive mandater til de største partier, fordi man anvender d'Hondts metode og ikke største brøks metode. Denne problematik har været velkendt længe og har været fremhævet af en række valgforskere, herunder professor i statskundskab ved Aarhus Universitet Jørgen Elklit, som har redegjort for problematikken i en række artikler i Frederiksborg Amts Avis kort efter valget i november 2005, hvor han bl.a. udtalte: »Der er fordele og ulemper ved alle valgssystemer, men her synes jeg klart, der er flere minusser end plusser. Vi har behov for en åben debat om det kommunale valg-

system, og jeg mener i høj grad, der bør gøres op med d'Hondts metode, der favoriserer de store partier. Alt for tit ser vi i dag byråd, hvor sammensætningen af mandater ikke afspejler valgresultatet. Der er flere andre metoder, der sikrer en langt bedre overensstemmelse mellem mandat- og stemmetal« (Jørgen Elklit, Frederiksborg Amts Avis den 24. november 2005: »Brug for et nyt valgssystem«).

Det er i demokratiets interesse, at den metode, der benyttes ved fordeling af mandater, er så retfærdig som overhovedet muligt og i videst mulige omfang afspejler stemmeafgivningen. Desværre er der ulemper ved de fleste fordelingsmetoder, herunder også den største brøks metode. Ved brug af d'Hondts metode tæller alle stemmer ikke lige meget, idet der oftest skal færre stemmer til at sikre et mandat til et stort parti, end det er tilfældet for små partier. Ulempen ved største brøks metode drejer sig hovedsageligt om problemer relateret til konstituering efter valget, idet det antages, at d'Hondts metode vil give et mere handlekraftigt byråd, netop fordi de store partier står stærkere og derfor ikke i samme grad behøver at tage hensyn til små partier og lister. Der er dog ingen tvivl om, at største brøks metode giver en langt mere retfærdig fordeling af mandaterne end d'Hondts metode. Derfor benyttes største brøks metode også ved fordelingen af tillægsmandater ved folketingsvalg. Største brøks metode sikrer, at intet parti får flere mandater, end deres stemmetal berettiger til. Derfor er største brøks metode også den stemmefordelingsmetode, der er mest demokratisk, idet den sikrer, at alle stemmer tæller lige meget. Kommunalvalget i november 2013 bør være sidste gang, man benytter d'Hondts metode.

Skriftlig fremsættelse

Susanne Eilersen (DF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om kommunale og regionale valg.

(Beslutningsforslag nr. B 70)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.